Samling af Afgørelser

FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT
G. HOGAN
fremsat den 12. november 2020[1]

Sag C-729/19

TKF
mod
Department of Justice for Northern Ireland

(anmodning om præjudiciel afgørelse indgivet af Court of Appeal in Northern Ireland (appeldomstol i Nordirland, Det Forenede Kongerige))

»Præjudiciel forelæggelse – retligt samarbejde i civile sager – anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser og samarbejde vedrørende underholdspligt – forordning (EF) nr. 4/2009 – artikel 75 – tidsmæssigt anvendelsesområde – mulighed for at registrere og fuldbyrde domme truffet før domstatens tiltrædelse af Unionen«

I. Indledning

1. Under hvilke omstændigheder (hvis nogen overhovedet) er en dom vedrørende underholdspligt truffet af en national domstol inden domsstatens tiltrædelse af Den Europæiske Union berettiget til anerkendelse i henhold til bestemmelserne i Rådets forordning (EF) nr. 4/2009 af 18. december 2008 om kompetence, lovvalg, anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser og samarbejde vedrørende underholdspligt[2]? Dette er i bund og grund det afgørende spørgsmål, der fremgår af denne anmodning om præjudiciel afgørelse indgivet af Court of Appeal for Northern Ireland (appeldomstol i Nordirland, Det Forenede Kongerige).

2. Den foreliggende anmodning om præjudiciel afgørelse vedrører således anerkendelse og fuldbyrdelse i Det Forenede Kongerige af retsafgørelser, der vedrører underholdspligt, truffet i Polen inden dennes tiltrædelse af Unionen den 1. maj 2004 og inden den dato fra hvilken forordning (EF) nr. 4/2009 fandt anvendelse, nemlig den 18. juni 2011. Inden de faktiske omstændigheder, der ligger til grund for denne anmodning om præjudiciel afgørelse, bliver gennemgået, er det først nødvendigt at beskrive de relevante restforskrifter.

1 – Original sprog: engelsk.

2 – EUT 2009, L 7, s. 1, som berigtiget i EUT 2011, L 131, s. 26, og EUT 2013, L 8, s. 19.

II. Retsforskrifter

A. EU-retten

1. Rådets forordning (EF) nr. 44/2001

3. Artikel 66 i Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 af 22. december 2000 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område[3] bestemmer følgende:

»1. Denne forordning finder kun anvendelse på retssager, der er anlagt, og på officielt bekræftede dokumenter, der er udstedt efter forordningens ikrafttræden.

2. I forbindelse med retssager, der er anlagt i domsstaten før denne forordnings ikrafttræden, skal retsafgørelser, som er truffet efter forordningens ikrafttræden, dog anerkendes og fuldbyrdes i overensstemmelse med kapitel III:

a) såfremt retssagen i domsstaten er anlagt efter Bruxelleskonventionens eller Luganokonventionens ikrafttræden i både domsstaten og den medlemsstat, som anmodningen er rettet til

(b) i alle andre tilfælde, såfremt de anvendte kompetenceregler er i overensstemmelse med de regler, der er fastsat i kapitel II eller i en konvention, der, da sagen blev anlagt, var gældende mellem domsstaten og den medlemsstat, som anmodningen er rettet til.«

2. Forordning (EF) nr. 4/2009

4. Det anføres i 31., 44., og 47. betragtning til forordning (EF) nr. 4/2009:

»(31) For at lette grænseoverskridende inddrivelse af underholdsbidrag bør der indføres en ordning for samarbejde mellem centralmyndigheder, der er udpeget af medlemsstaterne. Disse myndigheder bør bistå de bidragsberettigede og de bidragspligtige med at gøre deres rettigheder gældende i en anden medlemsstat ved at indgive anmodninger om anerkendelse, eksigibilitet og fuldbyrdelse af eksisterende retsafgørelser, om ændring af sådanne retsafgørelser eller om at få truffet en retsafgørelse. De bør ligeledes udveksle oplysninger for at lokalisere de bidragspligtige og bidragsberettigede og identificere deres indkomst og formue efter behov. Endelig bør de samarbejde ved at udveksle generelle oplysninger og fremme samarbejdet mellem de kompetente myndigheder i deres medlemsstat.

[…]

(44) Denne forordning bør ændre forordning (EF) nr. 44/2001, idet den bør træde i stedet for de bestemmelser i denne forordning, der finder anvendelse på underholdspligt. Med forbehold af nærværende forordnings overgangsbestemmelser bør medlemsstaterne for så vidt angår underholdspligt anvende nærværende forordnings bestemmelser om kompetence, anerkendelse, eksigibilitet og fuldbyrdelse af retsafgørelser og om retshjælp i stedet for de tilsvarende bestemmelser i forordning (EF) nr. 44/2001 fra datoen for nærværende forordnings anvendelse.

[…]

3 – EUT 2001, L 12, s. 1.

(47) I medfør af artikel 1 og 2 i protokollen om Det Forenede Kongeriges og Irlands stilling, der er knyttet som bilag til traktaten om Den Europæiske Union og til traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab, deltager Det Forenede Kongerige ikke i vedtagelsen af denne forordning, som ikke er bindende for og ikke finder anvendelse i Det Forenede Kongerige. Dette berører dog ikke Det Forenede Kongeriges mulighed for efter vedtagelsen at meddele, at det ønsker at acceptere denne forordning i medfør af artikel 4 i nævnte protokol.«

5. Artikel 2, stk. 1, i forordning nr. 4/2009 med overskriften »Definitioner« bestemmer:

»I denne forordning forstås ved:

1) »retsafgørelse«: en retsafgørelse vedrørende underholdspligt truffet af en ret i en medlemsstat, uanset hvordan den betegnes, såsom dom, kendelse eller fuldbyrdelsesordre, herunder fastsættelse af sagsomkostninger, som foretages af en embedsmand ved retten. I kapitel VII og VIII forstås ved »retsafgørelse« også en retsafgørelse om underholdspligt truffet i et tredjeland.«

6. Kapitel IV i forordning nr. 4/2009 med overskriften »Anerkendelse, eksigibilitet og fuldbyrdelse af retsafgørelser« er inddelt i tre afdelinger. I henhold til artikel 16 i denne forordning finder afdeling 1, der indeholder artikel 17-22, anvendelse på retsafgørelser truffet i en medlemsstat, der er bundet af Haagerprotokollen af 23. november 2007 om, hvilken lov der finder anvendelse på underholdspligt (»Haagerprotokollen af 2007«), afdeling 2, der indeholder artikel 23-38, finder anvendelse på retsafgørelser truffet i en medlemsstat, der ikke er bundet af Haagerprotokollen af 2007, mens afdeling 3, der indeholder artikel 39-43, finder anvendelse på alle retsafgørelser.

7. Kapitel VII i forordning nr. 4/2009 indeholder i artikel 49-63 bestemmelser vedrørende samarbejde mellem centralmyndigheder.

8. Artikel 75 i forordning nr. 4/2009 med overskriften »Overgangsforanstaltninger« bestemmer følgende:

»1. Denne forordning finder kun anvendelse på retssager, der er anlagt, på retsforlig, der er godkendt eller indgået, og på officielt bekræftede dokumenter, der er udarbejdet efter datoen for forordningens anvendelse, jf. dog stk. 2 og 3.

2. Kapitel IV, afsnit 2 og 3, finder anvendelse:

a) på afgørelser truffet i medlemsstaterne inden datoen for denne forordnings anvendelse, hvis der er anmodet om anerkendelse og en afgørelse om eksigibilitet fra denne dato

b) på afgørelser truffet fra datoen for denne forordnings anvendelse som følge af procedurer, der er indledt inden denne dato, hvis disse afgørelser er omfattet af [forordning nr. 44/2001] for så vidt angår anerkendelse og fuldbyrdelse.

[Forordning nr. 44/2001] finder fortsat anvendelse på de procedurer vedrørende anerkendelse og fuldbyrdelse, der var i gang på datoen for denne forordnings anvendelse.

Første og andet afsnit finder tilsvarende anvendelse på retsforlig, der er godkendt eller indgået, og på officielt bekræftede dokumenter, der er udarbejdet i medlemsstaterne.

3. Kapitel VII om samarbejde mellem centralmyndigheder finder anvendelse på ansøgninger og anmodninger, som centralmyndigheden modtager på eller efter datoen for denne forordnings anvendelse.«

9. I henhold til artikel 76 i forordning nr. 4/2009 skal denne forordning anvendes, bortset fra artikel 2, stk. 2, artikel 47, stk. 3, artikel 71, 72 og 73, fra den 18. juni 2011, forudsat at Haagerprotokollen af 2007 finder anvendelse i Unionen på denne dato.

3. Afgørelse 2009/451/EF

10. I henhold til artikel 2 i Kommissionens beslutning 2009/451/EF af 8. juni 2009 om Det Forenede Kongeriges ønske om at acceptere forordning (EF) nr. 4/2009 [4] trådte denne forordning i kraft i Det Forenede Kongerige den 1. juli 2009.

4. Afgørelse 2009/941/EC

11. I henhold til artikel 4 i Rådets afgørelse 2009/941/EF af 30. november 2009 om Det Europæiske Fællesskabs indgåelse af [Haagerprotokollen] [5], er protokollens bestemmelser blevet anvendt midlertidigt i Fællesskabet siden den 18. juni 2011.

B. Relevante retsforskrifter i Det Forenede Kongerige

12. Rule 4(1A) i Magistrates Courts (Civil Jurisdiction and Judgments Act 1982) Rules (Northern Ireland) 1986 (lov af 1986 om civilretlig kompetence og civile domme) bestemmer:

»(1A) Såfremt justitssekretæren ved byretten modtager en anmodning i henhold til artikel 26 i forordning nr. 4/2009 om registrering af en afgørelse om underholdsbidrag, som er truffet i en anden stat, der er omfattet af forordningen, end Det Forenede Kongerige, skal vedkommende under overholdelse af bekendtgørelsens artikel 24 og af stk. 3 og 4 i nærværende Rule foranledige registrering af afgørelsen ved den pågældende ret ved i retsbogen at indføre et notat eller en bemærkning, som den pågældende har underskrevet.«

III. Hovedsagens genstand

13. TKF og AKF, der begge er polske statsborgere, indgik ægteskab i Polen i 1991. De fik to sønner. En polsk ret traf den 1. april 1999 afgørelse om underholdsbidrag til fordel for AKT og mod TKF. I tidsrummet fra december 2002 til februar 2003 blev der på ny ført sag om underholdsbidrag ved de polske retter. De sidstnævnte sager resulterede i hvad den forelæggende ret kalder »aktualiserede afgørelser om underholdsbidrag« af 14. februar 2003, hvor disse afgørelser var »ændrede udgaver af oprindelige afgørelser truffet af den samme ret den 1. april 1999« [6].

14. TKF og AKF blev skilt i 2004. To år senere kom TKF til Nordirland, hvor han fortsat bor.

4 – EUT 2009, L 149, s. 73.

5 – EUT 2009, L 331, s. 17.

6 – Det er dog ikke fuldstændigt klart ud fra sagens akter, hvorvidt søgsmålet i 2002-2003 udgjorde et selvstændigt søgsmål, eller om (hvilket forekommer mere sandsynligt) den »aktualiserede« afgørelse om underholdsbidrag blev truffet på baggrund af nye anmodninger, der blev indgivet i 2002-2003 i forbindelse med det tidligere 1999-søgsmål. Det er i sidste ende op til den forelæggende ret at afgøre dette.

15. Ved afgørelse af 24. oktober 2013 og 15. august 2014 (»registreringsafgørelserne«) registrerede en justitssekretær ved Magistrates' Court for the Petty Sessions District of Belfast and Newtownabbey (domstol for sager af mindre alvorlige karakter, Belfast og Newtownabbey retskreds, Det Forenede Kongerige) to afgørelser om underholdsbidrag, der var truffet af byretten i Bialystok, Polen, og dateret den 14. februar 2003, og erklærede afgørelserne for eksigible. Registreringsafgørelserne blev truffet i henhold til artikel 75 i Rådets forordning nr. 4/2009. Afgørelserne erklærede ligeledes de registrerede afgørelser for eksigible inden for rammerne af afdeling 2 i forordningens kapitel IV.

16. TFK har ved High Court of Justice in Northern Ireland, Queen's Bench Division (ret i første instans i Nordirland, Det Forenede Kongerige), anfægtet registreringsafgørelserne med henvisning til, at da Polen ikke var en medlemsstat på det tidspunkt, hvor de polske retsafgørelser blev truffet, kan afdeling 2 i kapitel IV i forordning nr. 4/2009 ikke finde anvendelse. Han gjorde ligeledes gældende, at artikel 23 og 26 ikke kan finde anvendelse på de polske retsafgørelser, og disse retsafgørelser blev under alle omstændigheder ikke truffet i overensstemmelse med artikel 24 i forordning nr. 4/2009, idet der ikke foreligger dokumentation for, at TFK var bekendt med, deltog i eller var repræsenteret i de pågældende sager.

17. TFK's søgsmål blev dog afvist af High Court of Justice in Nothern Ireland, Queen's Bench Division (ret i første instans i Nordirland), med henvisning til, at forordning nr. 4/2009 ikke indeholder bestemmelser, der begrænser forordningens tidsmæssige anvendelsesområde til alene at omfatte retsafgørelser om underholdsbidrag truffet i Polen efter datoen for Polens tiltrædelse af Unionen. Såfremt artikel 75, stk. 2, i forordning nr. 4/2009 ikke finder anvendelse, da Polen er bundet af Haagerprotokollen, finder kapitel VII i forordning nr. 4/2009 i henhold til artikel 75, stk. 3, anvendelse på de foreliggende omstændigheder. High Court of Justice in Nothern Ireland, Queen's Bench Division (ret i første instans i Nordirland), fandt således, at afgørelserne var behørigt registrerede og fuldbyrdede i henhold til dette kapitel. TFK har appelleret denne afgørelse til Court of Appeal for Northern Ireland (appeldomstol i Nordirland, Det Forenede Kongerige) (herefter »den forelæggende ret«).

18. Det spørgsmål, den forelæggende ret skal forholde sig til, vedrører således den korrekte tidsmæssige anvendelse af forordning nr. 4/2009 i forhold til registrering og afgørelse om, at retsafgørelser om underholdsbidrag er eksigible, og om artikel 75, stk. 2, finder anvendelse på retsafgørelser truffet i stater bundet af Haagerprotokollen. I denne forbindelse er den forelæggende ret i tvivl om, hvorvidt forordning nr. 4/2009 finder anvendelse på afgørelser om underholdsbidrag truffet i Polen før Polens tiltrædelse af Unionen, og om Magistrates' Court for the Petty Sessions District of Belfast and Newtownabbey (domstol for sager af mindre alvorlig karakter, Belfast og Newtownabbey retskreds, Det Forenede Kongerige) havde kompetence til at registrere de relevante afgørelser i henhold til nogen del af artikel 75 i forordning nr. 4/2009.

IV. Anmodningen om præjudiciel afgørelse

19. Det er under disse omstændigheder, at Court of Appeal in Northern Ireland (appeldomstol i Nordirland, Det Forenede Kongerige) ved afgørelse af 2. september 2019, der blev modtaget af Domstolen den 2. oktober 2019, udsatte sin afgørelse og forelagde Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»(1) Skal artikel 75, stk. 2, i [forordning nr. 4/2009] fortolkes således, at bestemmelsen kun finder anvendelse på »afgørelser«, der er truffet i stater, der var EU-medlemsstater på det tidspunkt, hvor disse afgørelser blev truffet?

(2) I betragtning af at Polen nu er en EU-medlemsstat, der er bundet af Haagerprotokollen, kan afgørelser om underholdsbidrag truffet af en ret i Polen i 1999 og 2003, dvs. før Polen blev medlem af Den Europæiske Union, da på nuværende tidspunkt registreres og fuldbyrdes i en anden EU-medlemsstat i henhold til en hvilken som helst bestemmelse i [forordning nr. 4/2009], og navnlig:

(a) i henhold til artikel 75, stk. 3, og artikel 56 i [forordning nr. 4/2009]

(b) i henhold til artikel 75, stk. 2, og afdeling 2 i kapitel IV i [forordning nr. 4/2009]

(c) i henhold til artikel 75, stk. 2, litra a), og afdeling 3 i kapitel IV i [forordning nr. 4/2009]

(d) i henhold til en hvilken som helst artikel i [forordning nr. 4/2009]?«

20. TFK samt Kommissionen har indgået skriftlige indlæg. Herudover har TFK, Department of Justice for Northern Ireland, den polske regering og Kommissionen afgivet mundtlige indlæg i retsmødet den 14. oktober 2020.

21. Som det blev påpeget i retsmødet, er det en trist kendsgerning, at nærværende anmodning om præjudiciel afgørelse meget vel kan være den sidste sag fra Nordirland, som denne Domstol får mulighed for at behandle. Det Forenede Kongerige forlod Den Europæiske Union ved midnat (CET) den 31. januar 2020. Det skal dog påpeges, at i henhold til bestemmelserne i artikel 86, stk. 2, og artikel 89, stk. 1, i aftalen om det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirlands udtræden af Den Europæiske Union og Det Europæiske Atomenergifællesskab[7] vil Domstolens dom fortsat være bindende i sin helhed for og i Det Forenede Kongerige (herunder Nordirland), uden hensyn til, hvornår Domstolens dom afsiges.

V. Bedømmelse

A. Det første spørgsmål

22. Den forelæggende ret spørger i sit første spørgsmål, hvorvidt fravigelsen fra det tidsmæssige anvendelsesområde for forordning nr. 4/2009, som omhandlet i artikel 75, stk. 2, i forordning nr. 4/2009, skal fortolkes således, at den alene finder anvendelse på »retsafgørelser«, der blev truffet af nationale domstole i stater, der allerede var medlem af Den Europæiske Union på det tidspunkt, hvor disse retsafgørelser blev truffet.

23. Det følger af Domstolens faste praksis, at der ikke blot skal tages hensyn til en bestemmelses ordlyd, men også til den sammenhæng, hvori bestemmelsen indgår, og de mål, der forfølges med den ordning, som den udgør en del af[8].

24. Anvendes disse principper på den foreliggende sag, kan det for det første udledes, at i henhold til definitionen i artikel 2, stk. 1, første led, i forordning nr. 4/2009 er en »retsafgørelse« en retsafgørelse, der vedrører underholdspligt truffet af en ret i en *medlemsstat*. Udgangspunktet er derfor, at forordning nr. 4/2009 omhandler domme, der er truffet af en ret i en medlemsstat. Dette var naturligvis ikke tilfældet for Polen før maj 2004.

7 – EUT 2020, L 29, s. 7.

8 – Jf. dom af 12.11.2014, L (C-656/13, EU:C:2014:2364, præmis 38).

25. Artikel 75 i forordning nr. 4/2009 omhandler overgangsforanstaltningerne og finder anvendelse på afgørelser truffet i medlemsstaterne inden datoen for denne forordnings anvendelse. Det skal påpeges, som anført i 44. betragtning til denne forordning, at forordning nr. 4/2009 i det væsentligste bør træde i stedet for de generelle bestemmelser om kompetence og fuldbyrdelse af retsafgørelser om underholdspligt, der tidligere var omhandlet i forordning nr. 44/2001. Forordning nr. 4/2009 udgør med andre ord lex specialis for så vidt angår spørgsmål om kompetence, fastlæggelse af gældende lov, anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser vedrørende underholdspligt [9].

26. Eftersom der er væsentlig kontinuitet imellem disse to forordninger, var det forventeligt, at forordning nr. 4/2009 ville indeholde bestemmelser vedrørende retsafgørelser, der vedrører underholdspligt, truffet i medlemsstaterne inden denne forordning fandt anvendelse fra den 18. juni 2011 [10]. Som det følger af nedenstående, er dette afspejlet i overgangsforanstaltningerne omhandlet i artikel 75 i forordning nr. 4/2009. Det væsentligste spørgsmål er dog stadig, hvorvidt disse bestemmelser kan fortolkes således, at de finder anvendelse på retsafgørelser truffet af nationale retter, inden domsstaten tiltrådte Unionen. Dette væsentlige spørgsmål vil nu blive gennemgået.

27. Artikel 75, stk. 1, bestemmer for det første, at denne forordning kun finder anvendelse på retssager, der er anlagt, på retsforlig, der er godkendt eller indgået, og på officielt bekræftede dokumenter, der er udarbejdet fra datoen for forordningens anvendelse, jf. dog stk. 2 og 3. Artikel 75, stk. 3, omhandler overgangsforanstaltninger for så vidt angår samarbejde mellem centralmyndigheder og er ikke relevant i forhold til det første spørgsmål, om end jeg mener, at denne bestemmelse bør tages i betragtning i forhold til det andet spørgsmål.

28. Artikel 75, stk. 2, i forordning nr. 4/2009 – og navnlig artikel 75, stk. 2, litra a) – er dog af væsentlig betydning og dækker to lidt forskellige situationer. For det første bestemmer artikel 75, stk. 2, litra a), i forordning nr. 4/2009, at afdeling 2 (som indeholder artikel 23-38 i denne forordning og finder anvendelse på retsafgørelser truffet i en medlemsstat, der ikke er bundet af Haagerprotokollen) og afdeling 3 (som indeholder artikel 39-43 i denne forordning, der er fælles for alle retsafgørelser) finder anvendelse på »afgørelser truffet *i medlemsstaterne* inden datoen for denne forordnings anvendelse, hvis der er anmodet om anerkendelse og en afgørelse om eksigibilitet fra denne dato« [11].

29. De ord, som jeg har tilladt mig at fremhæve – »i medlemsstaterne« – skal naturligvis forstås i sammenhæng med definitionen af »retsafgørelse« i artikel 2, stk. 1, i forordning nr. 4/2009. Alt dette er udtryk for, at der er sikker støtte i bestemmelserne for, at den omhandlede retsafgørelse fra den nationale ret skal være truffet på et tidspunkt, hvor staten var en medlemsstat af Den Europæiske Union. Dette var naturligvis ikke tilfældet for Polen før maj 2004.

30. For det andet bestemmer både artikel 75, stk. 2, litra a), og artikel 75, stk. 2, litra b), i forordning nr. 4/2009, at afdeling 2 og 3 finder anvendelse på afgørelser truffet i medlemsstaterne inden datoen for denne forordnings anvendelse eller truffet efter datoen for denne forordnings anvendelse som følge af procedurer, der er indledt inden denne dato, *hvis disse afgørelser er omfattet af forordning nr. 44/2001 for så vidt angår anerkendelse og fuldbyrdelse*. Denne bestemmelse antyder således klart, at alene afgørelser, der falder inden for rammerne af forordning nr. 44/2001, er omfattet af overgangsforanstaltningerne i henholdsvis artikel 75, stk. 2, litra a), og artikel 75, stk. 2, litra b).

31. Det er derfor nødvendigt at undersøge artikel 66 i forordning nr. 44/2001, der omhandler det tidsmæssige anvendelsesområde for forordning nr. 44/2001.

9 – Jf. i denne retning dom af 4.6.2020, FX (Indsigelse mod fuldbyrdelsen af underholdsbidrag) (C-41/19, EU:C:2020:425, præmis 33).

10 – I henhold til artikel 76 i forordning nr. 4/2009.

11 – Min fremhævelse.

32. I denne forbindelse, som den polske regering gjorde gældende i sit mundtlige indlæg i retsmødet den 14. oktober 2020, er det korrekt, at artikel 66, stk. 2, litra a), i forordning nr. 44/2001 bestemmer, at retsafgørelser, som er truffet efter forordningens ikrafttræden, skal anerkendes og fuldbyrdes i overensstemmelse med kapitel III i denne forordning, »såfremt retssagen i domsstaten er anlagt efter [Bruxelles-konventionens] eller Lugano-konventionens ikrafttræden i både domsstaten og den medlemsstat, som anmodningen er rettet til«.

33. Som Domstolen imidlertid fastslog med særlig klarhed i dom af 21. juni 2012, Wolf Naturprodukte (C-514/10, EU:C:2012:367, præmis 34), er det nødvendigt for, at netop denne forordning kan finde anvendelse med henblik på anerkendelse og fuldbyrdelse af en retsafgørelse, at forordning nr. 44/2001 *på tidspunktet for afsigelsen af denne retsafgørelse* var i kraft i *både* domsstaten og den medlemsstat, som anmodningen er rettet til.

34. I forhold til nærværende sag skal det med andre ord først og fremmest påpeges, at sagen var anlagt på et tidspunkt, hvor Lugano-konventionen ikke fandt anvendelse i Polen, eftersom afgørelsen om underholdsbidrag blev truffet den 1. april 1999[12]. Det er op til den forelæggende ret at afgøre, hvorvidt søgsmålene med henblik på at ændre den oprindelige afgørelse rent faktisk blev indgivet i nøjagtig den samme sag – hvilket antydes af ordet »aktualiserede« – men den kendsgerning, at Lugano-konventionen fandt anvendelse i Polen på det tidspunkt, hvor disse søgsmål blev bragt, vil under alle omstændigheder ikke være relevant, eftersom den seneste afgørelse blev truffet den 14. februar 2003, og altså på et tidspunkt, hvor Polen endnu ikke havde tiltrådt Unionen som medlemsstat.

35. Det følger af denne fortolkning af overgangsbestemmelserne i forordning nr. 44/2001, at såfremt en retsafgørelse, i enhver sag, er truffet af en ret i en stat, der på tidspunktet for domsafsigelsen endnu ikke havde tiltrådt Unionen, er disse afgørelser ikke omfattet af anvendelsesområdet for forordning nr. 44/2001 – eftersom den endnu ikke fandt anvendelse på afgørelsen – og derfor heller ikke er omfattet af anvendelsesområdet for overgangsforanstaltningerne i artikel 75, stk. 2, i forordning 4/2009.

36. For det tredje bekræfter en nærlæsning af artikel 75, stk. 2, i forordning nr. 4/2009 uden tvivl, at hvad man kunne kalde før-tiltrædelsesdomme falder uden for anvendelsesområdet for disse bestemmelser vedrørende anerkendelse og fuldbyrdelse, men denne konklusion bliver under alle omstændigheder tydeliggjort og bekræftet af enhver formåls- eller teleologisk fortolkning af artikel 75, stk. 2, i forordning nr. 4/2009. Det anføres i 44. betragtning til forordning nr. 4/2009, at formålet med overgangsbestemmelserne i artikel 75 er at sikre overgangen fra de genelle ordninger fastsat i forordning nr. 44/2001 til de konkrete ordninger vedrørende underholdspligt, der er fastsat i forordning nr. 4/2009, hvilket muliggør anerkendelse og fuldbyrdelse af domme truffet i henhold til den første forordning. Eftersom afgørelser truffet i stater, der ikke havde tiltrådt Unionen på tidspunktet for afgørelsens afsigelse, ikke er omfattet af anvendelsesområdet for forordning nr. 44/2001, er der derfor ikke nogen grund til, at overgangsbestemmelserne skulle finde anvendelse på disse afgørelser.

37. Domstolen har konsekvent understreget, at ordningen for anerkendelse og fuldbyrdelse for så vidt angår hele Bruxelleskonventionen samt forordningssystemet er bygget på gensidig tillid, ikke mindst en tiltro til, at alle medlemsstaters domstole på ansvarlig vis vil anvende (om nødvendigt på egen foranledning) bestemmelserne angående kompetence samt retssikkerhedsgarantierne, der følger af

12 – Lugano-konventionen fandt anvendelse i Polen fra den 1.2.2020.

Bruxelleskonventionen og de efterfølgende forordninger, således at anerkendelse af før-tiltrædelsesdomme afhænger af, hvorvidt den domstol, der har truffet dommen, selv har anerkendt sin kompetence med henvisning til kompetenceregler, der er i overensstemmelse med den relevante konvention eller forordning [13].

38. Det følger heraf, at anvendelsen af de forsimplede regler vedrørende anerkendelse og fuldbyrdelse, som beskytter sagsøgeren, navnlig ved at give sagsøgeren mulighed for at opnå en hurtig, sikker og effektiv fuldbyrdelse af en dom, der giver sagsøgeren medhold, truffet i oprindelsesmedlemsstaten, kun kan retfærdiggøres, i det omfang den dom, der skal anerkendes eller fuldbyrdes, blev truffet i henhold til kompetenceregler, som kan beskytte sagsøgtes interesser. Det er dog ikke sandsynligt, at denne beskyttelse vil blive sikret, når afgørelsen blev truffet i en stat, hvor forordning nr. 44/2001 ikke fandt anvendelse på det tidspunkt, hvor det søgsmål, der gav anledning til afgørelsen, blev indbragt, helt konkret fordi retten på det tidspunkt ikke var forpligtet til at sikre sig, at reglerne om rettens kompetence var i overensstemmelse med kompetencereglerne indeholdt i artikel 3 og afdeling 2-7 i afsnit II i denne forordning.

39. Dette gjorde Domstolen for nylig rede for i dom af 21. juni 2012, Wolf Naturprodukte (C-514/10, EU:C:2012:367), hvori Domstolen bemærkede, at en østrigsk dom fra 2003 ikke kunne fuldbyrdes i Tjekkiet i 2007 i henhold til forordning nr. 44/2001, eftersom denne forordning ikke fandt anvendelse i Tjekkiet på det tidspunkt, hvor de østrigske domstole havde truffet dommen [14].

40. Jeg er på denne baggrund derfor af den opfattelse, at fravigelsen fra det tidsmæssigt anvendelsesområde for forordning nr. 4/2009 som indeholdt i artikel 75, stk. 2, i forordning nr. 4/2009 bør fortolkes således, at den alene finder anvendelse i forhold til »retsafgørelser«, der blev truffet i stater, der allerede havde tiltrådt Unionen på det tidspunkt, hvor afgørelserne blev truffet.

41. Denne fortolkning er i overensstemmelse med ordlyden af, konteksten i og formålet med artikel 75 i forordning nr. 4/2009. Den følger også princippet om, at undtagelser skal fortolkes indskrænkende, således at de generelle bestemmelser ikke tilsidesættes [15].

B. Det andet spørgsmål

42. Den forelæggende ret ønsker med sit andet spørgsmål at klargøre, hvorvidt det er muligt at anerkende og fuldbyrde retsafgørelser, der er truffet af en domstol i en stat inden dennes tiltrædelse af Unionen, i en anden medlemsstat med henvisning til nogen del af forordning nr. 4/2009.

43. Det bør indledningsvis erindres, at i henhold til artikel 76 i forordning nr. 4/2009 trådte denne forordning i kraft den 18. juni 2011, dog med de undtagelser, der er omhandlet i artikel 2, stk. 2, artikel 47, stk. 3, artikel 71, 72 og 73. De eneste fravigelser fra denne regel er endvidere udtrykkeligt reguleret af EU-lovgiver i artikel 75, stk. 2 og 3, i forordning nr. 4/2009. Under disse omstændigheder mener jeg, at alene disse bestemmelser bør tages i betragtning ved besvarelsen af det andet spørgsmål, der er blevet forelagt.

44. Det følger dog af min besvarelse af den forelæggende rets første spørgsmål, at artikel 75, stk. 2, i forordning nr. 4/2009 ikke finder anvendelse på retsafgørelser, der er truffet i stater, der endnu ikke havde tiltrådt Unionen på det tidspunkt, hvor afgørelsen blev truffet. Såfremt denne fortolkning af artikel 75, stk. 2, i forordning nr. 4/2009 er korrekt, vil det forekomme ret usandsynligt, at de

13 – Jf. f.eks. dom af 9.10.1997, von Horn (C-163/95, EU:C:1997:472, præmis 18-20).

14 – Jf. præmis 28-30.

15 – Jf. i denne retning dom af 26.2.2015, Wucher Helicopter og Euro-Aviation Versicherung (C-6/14, EU:C:2015:122, præmis 24). Jf. endvidere dom af 29.7.2019, Kommissionen mod Østrig (Civilingeniørselskaber, patentagentselskaber og dyrlægeselskaber) (C-209/18, EU:C:2019:632, præmis 35).

sekundære bestemmelser i artikel 75, stk. 3, i forordning nr. 4/2009 indirekte kan forårsage anerkendelse og fuldbyrdelse af en afgørelse truffet af en domstol i en stat, der endnu ikke havde tiltrådt Unionen. Jeg er kommet til den konklusion, at denne bestemmelse heller ikke kan fortolkes således. Det mener jeg af følgende grunde.

45. For det første følger det af ordlyden af artikel 75, stk. 3, i forordning nr. 4/2009, at bestemmelserne i kapitel VII i denne forordning, der omhandler samarbejde mellem centralmyndigheder, finder anvendelse på ansøgninger og anmodninger, som centralmyndigheden modtager på eller efter datoen for forordning nr. 4/2009's anvendelse, uden andre begrænsninger. I henhold til definitionen i artikel 2, stk. 1, i forordning nr. 4/2009 omfatter begrebet »retsafgørelse« også retsafgørelser om underholdspligt *truffet i et tredjeland*, inden for rammerne af kapitel VII.

46. Disse bestemmelser kan dog ikke realistisk lede til en konklusion, at en retsafgørelse truffet i et tredjeland inden dets tiltrædelse til Unionen, kan anerkendes og fuldbyrdes i en medlemsstat i kraft af de forsimplede regler i forordning nr. 4/2009 alene på baggrund af det forhold, at bidragsberettigede måske har adgang til en centralmyndighed.

47. Dette ville for det første stride mod hensynet til balance mellem sagsøger og sagsøgte, der ligger til grund for den indskrænkende fortolkning af fravigelsen anført i artikel 75, stk. 2, i forordning nr. 4/2009[16]. Det ville for det andet lede til forskelsbehandling mellem de bidragsberettigede, der vælger at benytte sig af centralmyndighederne, og dem, der selv handler, om end Domstolen udtrykkeligt har anerkendt, at en person har *ret* til – men ikke er *forpligtet* til – at anmode centralmyndighederne om støtte i henhold til bestemmelserne i kapitel VII i forordning nr. 4/2009[17]. Det kunne næppe hævdes, at anerkendelse og fuldbyrdelse af en før-tiltrædelsesafgørelse skulle afhænge af, hvorvidt bidragsberettigede i relation til en afgørelse om underholdspligt har gjort brug af retsmidlerne i kapitel VII. Som TKF's repræsentant gjorde gældende i retsmødet, er der heller ikke noget, der antyder – i klar modsætning til bestemmelserne i kapitel IV – at disse kapitel VII-bestemmelser havde til hensigt at tildele kompetence.

48. For ikke at fratage meningen fra artikel 75, stk. 3, må det fastslås, at den foreslåede indskrænkende fortolkning ikke finder anvendelse på anmodninger og ansøgninger, der er omhandlet i artikel 51 og 56 i forordning nr. 4/2009, som ikke direkte omhandler anerkendelse og fuldbyrdelse af afgørelser truffet af en ret i en stat inden dennes tiltrædelse. En sådan bidragsberettiget person har f.eks. mulighed for at anmode centralmyndigheden om hjælp til at lokalisere bidragspligtige[18] eller foranledige en søgning af relevante oplysninger vedrørende dennes indkomst og, hvor det er relevant, andre økonomiske forhold[19], eller endda at få truffet en retsafgørelse, såfremt anerkendelse og en erklæring om, at en retsafgørelse, der er truffet i en anden stat end den forespurgte medlemsstat, er eksigibel, ikke er mulig[20].

49. På baggrund af de nævnte betragtninger er jeg derfor af den opfattelse, at anerkendelse og fuldbyrdelse af en retsafgørelse truffet af en ret i en stat inden dennes tiltrædelse til Unionen med henvisning til reglerne i forordning nr. 4/2009 ikke er mulig med henvisning til artikel 75 i forordning nr. 4/2009 eller nogen anden bestemmelse i denne forordning. Heraf følger, at dommene truffet af de polske retter inden Polens tiltrædelse af Unionen ikke på denne baggrund har ret til anerkendelse og fuldbyrdelse.

16 – Jf. punkt 38 i dette forslag til afgørelse.

17 – Jf. i denne retning dom af 9.2.2017, S. (C-283/16, EU:C:2017:104, præmis 40).

18 – Artikel 51, stk. 2, litra b), i forordning nr. 4/2009.

19 – Artikel 51, stk. 2, litra c), i forordning nr. 4/2009.

20 – Artikel 56, stk. 1, litra d), i forordning nr. 4/2009.

VI. Forslag til afgørelse

50. Af de ovennævnte grunde foreslår jeg, at Domstolen besvarer de af Court of Appeal of Northern Ireland (appeldomstol i Nordirland, Det Forenede Kongerige) forelagte spørgsmål på følgende måde:

»1) Fravigelsen fra det tidsmæssige anvendelsesområde for Rådets forordning (EF) nr. 4/2009 af 18. december 2008 om kompetence, lovvalg, anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser og samarbejde vedrørende underholdspligt, som omhandlet i artikel 75, stk. 2, i forordning nr. 4/2009, skal fortolkes således, at den alene finder anvendelse på retsafgørelser, der blev truffet af en ret i stater, der allerede var medlemsstater af Unionen på det tidspunkt, hvor disse afgørelser blev truffet.

2) Det er ikke muligt med henvisning til artikel 75 i forordning nr. 4/2009 eller nogen anden bestemmelse i denne forordning at opnå anerkendelse og fuldbyrdelse af en retsafgørelse, der er truffet af en ret i en stat inden dennes tiltrædelse af Unionen, i henhold til reglerne i forordning nr. 4/2009.«